

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
involală

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Roma cheamă

(dn). Răsimat pe stânca neclătită a vârhovnicului Petru, actualul Pontifex roman, cu sufletul plin de îngrijorare pentru cei primejduiți, urmărește norii ce se îngrămădesc în zare, ascultă mugetele viforelor deslănțuite când mai în apropiere, când mai în depărtare, privește munții de valuri ce se înalță amenințători, se prăvălesc cutropitori, plânge cu lacrimi de sânge pe cei înghișiți de prăpastiile căscate, flămânde și stârnie la locul său de veghe, luminându-le calea și chemând la sine pe rătăciții învăluiți de noapte. Mai în urmă, din prilejul încheerii serbărilor efesine, glasul său de Părinte al creștinătății ne-strictate s'a îndreptat spre răsăritenii disidenți, rugându-i, ca sf. Ciril pe Nestoriu, să revină la unitatea de demult, pentruca să se păstreze pacea bisericilor și să se refacă, de năinfrânt, legătura dragostei și a buneii înțelegeri între preoții Domnului.

Va afla ascultare acest glas părintesc, ori ba? Rămâne să se vadă. Boala bizantină, „le mal byzantin“, e veche, înrădăcinată și îndărătnică. Numai în veacurile XI—XV vicarii lui Hristos au făcut vre-o douăzeci de încercări să o vindece. Dar fără să isbutiască. Pentru aceea însă nu s'au descurajat. Dragostea nu se obosește, nici nu-și pierde nădejdea. Mai ales când e nutrită și cu amintiri mângâietoare din veacuri ce văzuseră pe scaunul papal Grecii ca Anaclet, Evarist, Militiade, Anicet, Xyst, Eleuter, Zosim, Agathon și alții. Leo XIII pășea în ogașa unei tradiții străvechi când și-a îndreptat privirea „primo et peramantem“ spre Răsărit, adresându-i-se, prin splendida enciclopică Praeclara din 20 Iulie 1894, în cei mai călduroși și mai mișcători termeni, pentru a primi răspunsul bădăran a lui Anthim VII-lea. Fius X. bătătorește același drum cu scrisoarea apostolică Ex quo, nono labente saeculo, din 26 Decembrie 1910. Așigderia și Benedict cu Institutul Oriental.

Lucrul e de înțeles: Pontificii romani nu pot avea decât milă largă și multe iertătoare față de răsăritul atât de băntuit de ciurma rătăcirilor lansate de Grecii. E știut doar că acest neam numai în răstimpul dela 343—843 a petrecut nu mai puțin de 248 de ani în schisme și erezii de tot felul. Și căși patriarhi țărigrădeni, slugarnici față de stăpânirea lumească până la a face jocul acesteia și în chestii de credință! Patriarhul Mennas secundează pe împăratul Iustinian, în osândirea celor Trei Capitale; Sergie și Pyrrhus sunt monotești cu Heraclie; Paul II. ține la păreriile osândite de papa Martin I. pentrucă ține și Constant împăratul; Ioan VI. e monoteist pentrucă așa-i și basileusul Filip Bardane; când împăratul Leo V. surghiunește pe patriarhul Nisefor fiindcă se opune iconoclasmului, patriarhul Theodot I. Cassiteras e gata să ia locul celui alungat și să facă voia potentatului.

Afară de sfinții cari au împodobit acest scaun și s'au plecat în fața Papii, ceiași au urit din suflet tot ce-i roman și latin. Patriarhul Michail III. spune, cel dintâiu, vorba: Mai bine să vadă

Lege și dreptate

Adevăruri uitate — Pilde proaspete pentru protecțiunea cea deoptrivă — Cu ce se ocupă armata — Datoria guvernului

(*) Cărmuirea trebuie să asigure pacea și buna rândulală în țară. Altfel și-a pierdut rostul. — Pacea crește din dreptate. Toate așezările și leguirile țării trebuie să fie drepte, împărțind tuturor cu aceeaș măsură greutatea și binefacerile vieții de stat. Justitia regnorum fundamentum. — Ordinea rezultă din aplicarea cinstită a legilor și observarea lor severă. Guvernaul și autoritățile statului au aceeaș grijă. Este datoria lor elementară și esențială.

Cinstitele cărmuiri ale țării românești au uitat, prea des, acest abecedar al vieții de stat și au călcat în lături. Rezultatele se văd: dureroasa distrămăre și învălmășală a vieții publice și o primejdioasă turburare a sufletelor. În loc de pace și consolidare, mergem parcă spre o sfâșiere și indușmănire tot mai clocotitoare. — Sfârșitul acestui povârniș, dacă nu ne oprim la timp, nu poate fi decât prăpastia.

De aici datoria patriotică și imperioasă a guvernului e limpede: să facă dreptate și să păzească legea cu toate puterile, cât mai e timp. — Nu știm cum își înțelege însă această slujbă. Sunt semne și fapte, cari îl pun de-a dreptul sub grea acuză. Iată câteva.

Preoțimea noastră nu și-a primit salariile, nici așa ciopârțite cum au au fost împotriva celui mai elementar simț de drep-

Turci în Țarigrad, decât Latini. Vorba știm că i-s'a împlinit la 1453. Și mai știm că deatunci și până în timpul războiului balcanic când moare patriarhul Ioachim III, acest scaun a cunoscut 161 de alegeri patriarhale, dar numai 102 patriarhi, dintre cari unii aleși și realeși de repetate ori. Așa Antim VI a fost ales de trei ori; Paisie II. de patru ori; Dionisie IV. de cinci ori, recordul atingându-l Ciril Lukaris cu cele șapte alegeri de pomână ale sale.

Indicația cerului elimpează. Că Grecii orbiți de ură n'o văd, îi privește. Ce împărțire ne este însă nouă cu spiritul bizantin, reprezentat nu de sfinții răsăritului ci de clica puternică a clerului grec, botezată de Vladimir Sergievici Soloviev partid semi-ortodox, ori mai de grabă ortodox-anticatolic, (expresia tipică: Fotie-Kerularie), a cărei unic ideal era și este: acapararea centrului bisericii unice, universale, pentru a sătisface astfel un orgoliu național? Să fim oare și noi definitiv și iremediabil înveninați de boala păgândă, străind sufletului românesc, a bizantinismului? Răspunderea aib-o cei ce ochi au și nu văd, urechi au și nu aud, ne mai fiind duh în gura lor.

tate, din Iulie și chiar din Mai 1931. — Mai sunt și alte tagme de funcționari neplătite de câteva luni. Nici una însă de atâta vreme. Întrebăm cu toată smerenia On. Guvern: dacă asta se cheamă dreptate? Și mai întrebăm ceva, cu discrețiunea cuvenită: de când nu și-au mai primit salariile domnii miniștri, domnii secretari generali și, în ordine ierarhică, toți ceilalți funcționari din ministere? Căci s'ar putea întâmpla să le fi ridicat și pe Ianuarie 1932. Pentruca dreptatea, de care e călăuzită cinstita noastră cărmuire, să fie cu atât mai strălucitoare și pilduitoare.

Un alt fapt semnificativ. — Oficiul arhidiecezan din Blaj credea, la începutul noului an, că va putea continua corespondența oficială cu parohiile și autoritățile în condițiunile din trecut, obținând timbrele oficiale necesare în creditul ministerului. Oficiul poștal însă i-a pus în față ordinul mai înalt, foarte sobru și foarte clar, No. 4967:

„Biserițele și episcopatele neortodoxe achită direct la prezentare taxele P. T. Nu se bucură de creditul acordat celorlalte autorități pendinte de ministerul instrucțiunii publice și al cultelor“.

Întrebăm, cu toată supunerea, On. Minister al cultelor, cum se explică această situație interesantă? Căci se prea poate să aibă o explicație. Vom fi foarte bucuroși s'o putem împărții cititorilor cât mai curând. — Și, de sigur, să fie cât de cât verosimilă. Altfel vom fi nevoiți să-i facem noi comentariul. Și On. Minister, probabil, se va supăra iarăși. Ceeace noi nu dorim; fiindcă am vrea să fie pace și mai ales să fim în bună prietenie cu cinstita cărmuire.

Și pentruca în gura alor trei mărturii să stea adevărul afirmațiilor noastre de mai sus, mai amintim o întâmplare interesantă. Fără prea mare importanță în aparență, este de gravitate excepțională prin faptul că privește armata țării.

În 8 Ianuarie c. s'a făcut la Blaj controlul livretelor militare. Ca de obicei. Cu un mic adaos, despre care noi n'am știut până acum. Anume: plutonierul major care împlinea ritualul registrelor, a cerut dela fiecare rezervist, bogat și sărac deavalmă, o dare nouă de 5 Lei. Cu vorbă mai domoală, ori mai aspră, după condiția contribuabilului și recalcitranta lui în fața superiorității militare-fiscale. Oamenii s'au încrunțat și au plătit. Ce era să facă, dacă așa cere noua rândulală? Au căpătat de altfel și chitanță tipărită, în regulă. Spre imensa lor bucurie, tradusă în termeni foarte... militari

la citirea prejosului document, ea spunea următoarele:

„Comitetul Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române, filiala Dicioșanmărtin. — Posesorul acestui bilet a contribuit cu 5 cinci Lei la construirea bisericii ort. rom. din Dicioșanmărtin. — Apr. de Min. Săn. Ocr. Soc. cu Nr. 97.413/1929 și Nr. 14.583/1929 P. Deleg. pref. jud. Târnava-mică. — Comitetul: Ecat. Boeriu, V. Frățilă. — Valabil pentru întreaga țară până la 15 Oct. 1930.“

Atacarea nu-i de disprețuit. Directorul nostru a primit chitanța Nr. 52.778. Imulții cu 5 și veți vedea că socoteala păr. protopop Opreanu, revenit în fruntea ortodocșilor din Săușmărtin, nu-l proastă de loc. El și-a zis așa: a face biserică bun și plăcut ieste înaintea Domnului și a mitropolitului din Sibiu. Credincioșii însă sunt dominanți: dela ei nu poți cere bani. S'o facă deci țara și statul. — De aceea mai anul trecuți a pus la muncă și contribuție, prin osârdia unul prefect deosebit de cuvios, satele din jur, unite bine-nțeleș. Asta nu ajunge: trebulesc bani. Colectele în țară nu reușesc. Mult mai simplu: să-i adune armata, cu prilejul controalelor. — Zis și făcut; spre mai marea vrednicie a prot. Opreanu și spre... rușinea armatei.

Căci, orice s'ar zice, armata nu-l lertat să fie utilizată la astfel de manevre. Nu se țin de ea. Apoi: o fac odioasă, fără trebuință. Pe deasupra, în felul acesta se face agentul dușmănilor confesionale. În urmă fiindcă, în speță, a săvârșit acte bune de parchet, vânzând în 1932 bilete a căror valabilitate expirase în 15 Oct. 1930.

Departa de noi gândul de-a învinovăți armata ori ministerul de război. Suntem siguri, că s'a făcut un abuz fără știrea mai marilor. *Rugăm însă pe d. ministru al armatei să ordone numai decât facerea unei anchete severe.* Armata nu poate tolera să se facă, la adăpostul uniformei, astfel de abuzuri. Vinovații să fie sancționați, pentruca să nu sufere prestigiul instituției care trebuie să ne fie dragă tuturor.

Anchetă imediată e dator să ceară și d. prefect al județului Târnava-Mică. „Majorul“ ctilor de biserică a declarat, anume, directorului nostru, că ordinul filantropic vine dela d. prefect. De sigur, d. prefect, întreat la

rândul său, a spus limpede, că nu are nici o cunoștință de afacere. — Noi suntem gata să-l credem. Un lucru însă e cert: cineva trebuie să fie răspunzător. Că d. plutonier n'a supt din degete biletele vândute. D. prefect are tot interesul să se găsească autorul. Ca să nu rămână dănsul vinovat.

Am spus câteva fapte. Guvernul are prilej să arate cum înțelege să facă dreptate și să facă respectate legile, reprimând abuzurile. — Așteptăm.

Schimbări în guvern. De anul nou se aștepta o înnoire a guvernului. Ea continuă să amenințe încă și luna Februarie se socotește ca aducătoare de surprize multiple.

S'au făcut, totuși, câteva schimbări, prin firea lor urgente. Cea mai importantă: numirea dlui *Dr. Valeriu Pop* ca titular al justiției, în locul răposatului Hamangiu. Numire norocoasă sub toate raporturile. Ea a fost primită cu satisfacție, până și de adversarii politici ai guvernului, mai ales în Ardealul, care are atâtea necazuri și dureri specifice tocmai la acest departament, dureri pentru cari miniștrii regăeni din trecut n-au avut înțelegerea necesară. — Deosebit se bucură, de sigur, cititorii noștri, cari cunosc și de aiurea mai deaproape destoinicia noului ministru al dreptății.

În aceeași vreme însă guvernul n'a avut curajul să desființeze cu totul ministerul inutil al Ardealului, rămas vacant. Atâtea numai, că în loc de ministru a numit un subsecretar de stat, în persoana dlui prof. dela univ. Clujului *Dr. Coriolan Tătar*. Nimic de zis împotriva persoanei. Dar de ce se mai menține slujba, care n'are rost și e numai cheltulală inutilă? Desființarea ar fi fost mai bine primită în Ardeal decât degradarea.

Încă o înnoire: d. *Ștefan Meteș* a fost trecut dela interne, tot ca subsecretar, la ministerul instrucțiunii și cultelor. Se pare că a fost și avansat nișel: din onorific ce era, a ajuns acum jumătate de ministru obișnuit. Noul D-sale rost este să îndrumeze muzeele și bibliotecile din țară. Ca să se vadă că și noi suntem stat cultural și civilizată.

Până după deschiderea corpurilor legiuitoare, de alte schimbări nu-l nădejde. Atâtea doară, că vor începe a mai sosi dd. miniștrii de prin cele țări străine, pe unde i-a prins gerul Bobotezii.

Tovărășii bizare

Cochetăria dintre protestantism și ortodoxie continuă

Curios: protestantismul, chiar dela începuturile sale, face frumosul așa zisel ortodoxii răsăritene. Melancton scrie patriarhului țării-gradean Joasaf II, (1559); teologii de Tubinga corespondează cu patriarhul Jeremia II (1573—81); simpatiile lui Ciril Lukaris de pe la 1630 sunt arhicunoscute. Anglicanii intră cu disidenții orientali în tratative în 1720, cari tratative se continuă la Bonn (1874—75), la Luzern (1892). Rușii se sfătuie, între 1894—1913 și cu vetero-catolicii. Conferențele anglicano-ortodoxe din palatul londonez Lambeth (1920 și 1925); cele dela Stockholm și Lausanne (1925 și 1927), precum și întâlnirile frățești dela congresul misionar protestant din Jerusalem (1928) sunt cărți deschise tuturor.

Cu ce s'au ales ortodocșii din aceste întâlniri e știut: cu nimic ce ar fi spre întărirea dogmei pravoslavnice. Ba da, s'au ales și cu ceva pozitiv: cu invitarea din 1920 a patriarhului constantinopolitan către toate bisericile creștine, de a face și ele o tovarășie după chipul și asemănarea... Ligii Națiunilor. În schimb anglicanii au stors în 1921 lui Meletios țarigradeanul, iar în 1930 patriarhului de Alexandria, recunoașterea valabilității hirotonirilor anglicane, teză respinsă categoric în 1896 de Leo XIII.

Pe acelaș titlu al înfrățirii protestanto-ortodoxe, tot felul de secte protestante au invadat răsăritul, culbărindu-se aci fără să întâmpine ceva rezistență deosebită. Prof. R. Leiber S. I. dela univ. Gregoriană din Roma, arată cu date scoase din „Mission World Atlas“ (1925) puterile de cari dispun misiunile protestante în aceste părți ale dominașunii ortodoxe. Câteva cifre: Personalul misionar al teritoriului de misiuni propriu zis (Turcia,

Foița „Unirii“

De-ale catehezei

Cuvinte sincere despre noul catehism pentru școlile secundare

de pr. **Dr. Vasile Cerghizan**

În restrânsa noastră literatură didactică apariția unui manual de religie pentru școlile secundare ar trebui considerată ca un fapt mult mai remarcabil decât să merite numai un scurt anunț profesional în slovele prizărite ale telefonului „Unirii“. În adevăr comisiunea catehetică mitropolitană făcuse — cu ani înainte — un lux de preparative în vederea compunerii de manuale cât mai reușite. A întocmit planuri de lecțiuni, a ținut ședințe, a publicat concurs pentru scrierea manualelor „conform planurilor de lecțiuni“, s'a angajat să le tipărească pe cheltulala sa, etc. Drept pargă acestor străduinși laudabile am primit un lamentabil „Catehism pentru cl. III. de liceu și școli normale“, care nu face cinste nimănu: nici autorului — foarte competent și distins în alte brazde ale vieții și literaturii bisericesti —, nici comisiunii catehetice, nici profesorilor de religie, cari au datoriat să îmbunătățească literatura didactică a trecutului

vitreg, nu să o primiască de-a gata și să spună, pe urmă, că este neutilizabilă. *)

Dacă se ivesc atâși solicitanși și înteișitori spre progres în câmpuri zăgăzuite de tradiții, legi și factori mai înalși, naturali și ierarhici, solicitatorul mare al evoluției pe terenul didactic este viața însăși cu postulatele-i multiple, cu avântul mijloacelor și metodelor pedagogice îmbrățișate și aplicate de învățământul profan. A sta locului, a menține metodele uzate și abuzate, în cele trecute vremi, de instrucția religioasă, în această ambianță progresistă, înseamnă să-și nulifici osteneala, dacă nu ceva mai rău. Pentru asigurarea sporului mulțumitor trebuie să exploatăm și să aplicăm progresele reale și rodnice ale psihologiei și pedagogiei moderne. Spre acest scop avem nevoie și de manuale metodice și psihologic lucrate. Mai pe sus de toate Catehismul trebuie să fie complet, limpede, precis și frumos stilizat.

Noul Catehism se prezintă, durere, cu totul altfel.

1. Nu ține seamă, absolut, de „planul de lecțiuni“ ce l-s'a fixat: a) nu păstrează ordinea din plan („Impărțășirea sfinșilor“ la încheetura

*) O mică exagerare retorică. Se știe doar, că nu catehismul cu pricina este pargă osteneșilor Comisiunii Catehetice. Ea ne-a dat toate manualele de religie câte le avem. Și n'or fi toate rele! — Puterea argumentației nu câștigă din apăsarea prea tare a penei. — N. Red.

IX. nu la X); b) cea mai elementară cerință pedagogică pretinde, ca lecțiunile singurate să formeze un întreg bine închiegat. Cerința aceasta îi lipsește Catehismului nostru cu desăvârșire (v. porunca I. dumnezească scindată în 4 chestiuni perfect dispartate și incoherente). Întreg Catehismul e lucrat pe chestiuni, nu pe lecțiuni. De aici anomalia, că unele chestiuni, prevăzute pentru una lecțiune, se estind pe 9 pagini, altele pe nici 2 pagini. Va să zică lecțiile variază între 2—9 pagini!

2. Altă scădere concepțională este contradicția între ființa catehismului și între prelucrarea materiei. Catehismul se compune din întrebări și răspunsuri, cari au să eshaurizeze materia întreată. Adnotări se pot admite numai pentru tâlcuirea unor cuvinte și pentru exemplificări. Noul manual infundă doctrină multă, adese esențială, în subsolul întrebărilor; mai multă decât chiar în întrebări, respectiv în răspunsuri. Dovadă totalul întrebărilor, cari abia de urcă, în partea doctrinară, la 293, câtă vreme catehismul epuizat (de Dr. Al. Rusa) avea 400 întrebări, deși era întocmit pentru cl. I. și suferea și el de această meștehnă fundamentală. Catehismul pentru școli primare de Dr. Brinzeu are 325 întrebări!

3. Materia trebuie infirată organic. Întrebările să se înverigheze ca zalele unui lanș scilpitor. În manualul nostru întrebările se succed, durere, fără, ori cu puțină coherență

Persia, Siria, Palestina, Egipt) stă din 2412 înși (947 femei). Indigenii nu sunt cuprinși în aceste numere. Școale elementare: 391; școale medii și superioare: 44 cu 6620 elevi (2203 eleve). Totalul școlărilor: 33,209. Institute universitare: 11, cu 2120 studenți (673 studente). Pe tot acest teritoriu lucrează 18 diferite secte americane, 13 engleze și 5 continentale, centrul de greutate fiindu-le Egiptul.

Răsăritul european nu-i scăpat nici el de „binefacerile” protestantismului. „Frații de Plymouth” se ostenesc, pe plată bună, în Cehoslovacia, România, Jugoslavia, și Grecia; adventiștii în România, Jugoslavia, Bulgaria, Grecia, Turcia, Rusia. Pentru 1930 erau anunțate în Rusia 23 centre de operație, cu 677 „biserici” și cu 13.709 aderenți. Metodistii și și cei dela societatea biblică nu se dau nici ei. Un vânzător de biblii povestește că în calea lui „apostolică” prin Macedonia și Tracia din 160 de preoți ortodocși numai 8 i-au făcut ceva dificultăți. Incolo... pace și frăție. În Rusia, oricât ar fi ea de bolșevică, asemenea, își desfac ușor marfa. În aceeași vreme asociațiile de educație și sportive, pentru tineret (J. M. C. A. și J. W. C. A.) cresc și se întăresc ulmitor. În Grecia ortodoxă, de ex. abia de este orașel, unde să nu li-se simtă deabinelea influința. Dehl Americanul John Mott, sufletul acestei mișcări, e o forță organizatoare extraordinară. Iar Liga misionară e bogată în mijloace bănești; în 1925 avea nu mai puțin de 15 milioane lire sterline venit. Toate acestea în slujba unei ideologii teologice liberal-moderniste.

Ortodocșii însă nu se tem. Cine se teme de frați? Cu lătinii însă se schimbă treaba. Și numai cu aceștia. Așa le șoptește un spirit comun.

Moartea Patriarhului Maroniților.

La vârsta cu adevărat patriarhală de 88 ani, a trecut în veșnicie Mons. Petru Elie Hoyek, de 32 ani patriarh maronit al Antiohiei și al întregului orient. A murit la reședința sa din Bkerké, tocmai în ajunul Crăciunului, dimineața.

Jale mare a umplut munții Libanului, până jos la mare, la moartea acestui venerabil

moșneag. Republica Libanului a declarat zi de doliu național Sâmbăta îngropării lui, în care au răsunat tânguitor toate clopotele țării, și s'au arborat steaguri negre pe toate casele. Fără deosebire de credință, toți au recunoscut și cinstit în el pe adevăratul părinte al patriei.

Căci firavul moșneag n'a fost numai o minte scăpărătoare de inteligență, suflet catolic adânc, de pietate transfigurată, inimă larg lubitoare și săritoare cu prețul propriei mizerii la alinarea suferințelor altora, ci a fost și cel mai mare fiu al neamului său, cel mai destoinic apărător al cauzei munților săi dragi. Vrednicia lui a reușit să câștige, la conferința păcii dela Paris, autonomia de mult visată pentru republica munților Libanului.

Immormântarea lui a fost un colț de epopee și amintirea îi va rămânea pentru totdeauna îngerul păzitor al republicii cedrilor.

Limba latină limbă universală? Problema unei limbi care să fie înțeleasă și folosită, în atingerile lor sociale-culturale, de cât mai mulți fii ai feluritelor neamuri de pe glob, preocupă lumea de mult, îndeosebi cercurile intelectuale ale Europei. Din aceste preocupări a răsărit și limba artificială esperanto, ca de alte încercări de acest fel să nu mai pomenim.

Rezultatele obținute cu încercarea esperantistă nu promet însă prea mult. De aceea începe să-și facă loc un alt curent: îmbrățișarea limbii latine ca limbă universală. La Varșovia s'a și format, în Noemvrie tr., sub prezidiul prof. Zielinski, o Ligă pentru propagarea ideii de a adopta în politică, științe și relațiunile culturale așa zisa „latina perrenis”. Asta, între altele, și pentru cruțarea anumitor susceptibilități naționale, a cărar nesocotire a căsunat până acum mult sânge rău, pricinuind mari pagube de ordin social-cultural.

Idiomul din chestie nu e cel clasic, care a dat cultura romană și dreptul giuților, ci e cel al culturii creștine, folosit de Părinții bisericii apusene, răspândit de misiarii ei, cristalizat de școlasticii și de savanții vremilor de după ei, până în veacul XVIII. Acest idiom reține din cel antic morfologia și structura sintactică, iar dela limbile moderne a împrumutat mlădierea formei, sprinteneala expresiei și o

comoară întreagă de termeni potriviți nouilor concepte literaro-științifice. Roma papală se dovedește și într'asta de o înțelepciune fără seamăn. Actele de însemnătate deosebită și-le scrie în latina clasică, pe când cealaltă latinească e limba feluritelor sale dicasterii și a multor tratate de școală.

Idea e fericită. Pornită la drum, credem că va merge tot înainte. „Latina ginte” se va arăta încă o dată că-i merită să fie, și că poate să rămâie, și prin limbă, — prin această creație a spiritului său, — regină fără pereche, „într'ale lumii ginte mari”.

Vindecare miraculoasă la Lourdes.

„Le Journal de la Grotte de Lourdes” publică o nouă vindecare minunată, constatată oficial în Octomvrie 1930 și confirmată ca definitivă în Oct. trecut. — Antoaneta Sicre, din Cruzy (Franța) a suferit de o colecistită cronică, rebelă la orice tratament. Toate încercările medicului Barral și ale chirurgului Marchand, în acărui clinică din Béziers a intrat în Septemvrie 1930, au fost zadarnice. În Octomvrie concluzia oficială a științei este: „moartea este inevitabilă, la scadență scurtă”.

Impotrivindu-se doctorilor, bolnava înfruntă primejdiiile călătoriei la Lourdes. Aici, în 8 Oct. 1930, la orele 5 d. m. a simțit deodată o căldură stranie în tot corpul. După o oră, s'a sculat din pat, afirmând că se simte foarte bine. Toate durerile au încetat ca prin farmec. Seara a luat masa în comun cu ceilalți, și de a doua zi a început a se nutri regulat. — Notând cazul, oficiul de constatări n'a adus numai decât judecata. A așteptat să vadă dacă vindecarea se menține ori nu. A încredințat pe doctorul Barral cu supravegherea zilnică a fostei bolnave. După un an de observări și constatări, acesta certifică oficios: „Clinic și radiologic dș. Sicre e vindecată de colecistită cronică. Această vindecare s'a întâmplat instantaneu, în 8 Octomvrie 1930, pe la orele 18, la Lourdes. Vindecarea e completă și se menține de un an, fără să se fi verificat nici cea mai mică recidivă. Nu este explicabilă din punct de vedere medical, fiindcă s'a produs în condițiuni biologice anormale”.

Doamna Sicre s'a prezentat apoi, în Oc-

(s. ex. întreb. 47. 210. 246 etc.). Puține lecții au întrebări corect iuxtapuse una alteia, bine legate între sine.

4. Legion este numărul întrebărilor cumulate și rău formulate. a) cumulate: 28, 58, 68, 78—9, 85, 165, 203—4 etc. „Ce înseamnă a jura și cine păcătuiește prin jurământ?” (pag. 82) este o enormitate didactică; b) întrebare rău formulată: „prin ce se mai păgubește cinstea altuia?” deoarece nu i-a premers nici o întrebare similară (pag. 95); ori, cine poate înțelege întrebarea 286: „Cum trebuie să fie mărturisirea lămurită?” — și altele mai mult ori mai puțin eronate (212, 38—9, 55, 114, 147, 154 etc.).

5. Catehismul abundă de didacticism scolastic medieval, cu multă cazuistică și prea numeroase definiții abstracte, cu divizii grele. Adevărat, că așa cere tradiționalismul catehismelor. Dar nici tradiționalismul nu exclude metodizarea întrebărilor 234 și 313 „cum se împart sacramentele și sacramentalele? Se împart fracțiile, nu sacramentele și sacramentalele. Asemenea admite tradiționalismul, fie cât de rigid, apologetizarea unor lecții, inomis necesară în cl. III. A mântul, bunăoară, cu o definiție abstractă, cu o divizare scolastică și cu un răspuns cam imprecis, lecția despre *Indulgențele* atât de actuale în practica bisericească, dar atât de zeflemlizate în cărțile de istorie profană, înseamnă să te cramponezi de

carul tradiției și să te eschivezi nevoilor actualității. Tradiționalismul just interpretat nu poate pretinde așa ceva. Va reclama cel mult expunerea corectă și completă a doctrinei, bucurându-se dacă aceasta se va da în formă apologetică, metodică și instructivă. Aceasta lipsește din Catehismul cel nou (v. întreb. 292—94). Dar *conștiința* — covârșitoarea forță psihică — din ce motive s'a îndosât numai în câteva cuvinte din saterenul unei întrebări (213)?

6. *Stilul* Catehismului este inferior oricărei imaginații: pleonasme supărătoare, verbe la forma pasivă îngreunând înțelegerea, străinisme barbare, cari produc confuzie, propoziții negative inlocuibile cu afirmative, interpuncție greșită, cuvinte grele și neobișnuite („necumpătare” în loc de *lăcomie* etc.), topică neromânească, expresii incorecte („ce ne cere porunca a...?”) și propoziții revoltător construite. Iată câteva specimene, indulgențele se pot câștiga de noi și pentru... (p. 152); gândurile nu sunt păcat numai atunci, dacă le primim... (p. 91); culmea binefacerilor cu noi oamenii (p. 122); greșeală la vorbirea sau scrisul lor (Intr. 76); Taina, că Fiul lui Dumnezeu s'a făcut om, o numim... (p. 21); un dar... care îl face aplicat spre a face bine (p. 110); ură față de ele pe viitor (p. 145); cauza pentru care îl persecutau pe creștinii era, că ei sunt dușmani ai statului (p. 38). — Aș putea cita coloane întregi, dar nu vreau să abuzez de răbdarea cititorilor.

7. Dacă e bine să se prevadă cărțile cu un tablou al greșelilor de tipar, manualele școlare trebuie să aibă, în bogăție cu atare tablou. Altfel copiii vor învăța, în cazul nostru, „darul sfinților”. Pentru elevi greșeala aceasta este imperceptibilă, pentru că ei și în loc de „dar sfinților” citesc darul sfinților. Un motiv în plus, ca să avem *grație* nu *dar*.

S'a zis și poate se va zice și acum: profesorul să fie bun; manualul poate fi și mai defect; catehetul bun suplunește cusururile cărților! Foarte eronat. Manualele se compun și pentru elevi particulari. Aceștia sunt avizați numai la carte. Chiar elevii ordinari lipsesc dela multe explicații, trebuie să învețe numai din manual. Profesorul încă este om, supus bolilor și altor inconveniente, cari îi rețin uneori dela explicație: trebuie să dea și lecții neexplicate. Dar, făcând abstracție dela cazurile sporadice, cum s'ar putea suplini oral lacunele fundamentale și concepționale din manualele scrise? Greșelile stilistice le poate îndrepta profesorul, dar ce nevoie are biserica noastră să dea la tipar niște aberații de stil, câtă vreme ne place să ne fâlim cu scrierile luceferilor din trecut?!

Cărțile școlare trebuie să lucreze cu atenție multă, pe temelu de experiență îndelungată și selecționate după conținut și limbaj. Numai după acestel Altfel riscăm un contact cu „rătăcirile cea de apoi”, cu regresul pernicios.

tomvrie 1931 la oficiul de constatare de la Lourdes, unde a fost examinată încă odată temeinic de medici specialiști. Au constatat vindecare completă. Și anume din acelea care, întâmplată excepțional de repede, fără agenți terapeutici și fără convalescență, intră în categoria acelor „pe care legile biologice astăzi nu le pot explica, fiindcă se abat dela procesul obișnuit”.

Minuni face Dumnezeu și astăzi. Mulți rămân totuși necredincioși. Răutatea lor li ține orbii. Iar cine-și închide ochii, nu vede nici ziua.

Știri mărunte

Radio în serviciul misiunilor. Vestitorii evangheliei împrăștiată pe insulele minuscule din Oceanul Pacific, au hotărât să întrebuițeze radiotelefonia pentru a sta în legătură unii cu alții. La fel, mai nou, misionarii pierduți prin imensele pustii de gheață ale nordului Canadei. Postul de emisie din Winnipeg (Canada) a organizat un serviciu săptămânal, gratuit, pe seama lor. În felul acesta vor afla vești și instrucțiuni urgente și vor avea legătură imediată și rapidă cu vicarii și prefectii apostolici, cari nu puteau ajunge la ei cu lunile și anii. — Decât că deocamdată, spune agenția „Fides”, posturile de misiuni sunt așa de bogate, încât nici una nu și-a putut cumpăra aparat de recepțiune. Ascultă însă la credincioșii mai cu dare de mână.

Audiența d. C. Argetolanu la Papa. Precum aflăm din „Osservatore Romano”, vistiernicul țării noastre, însoțit de doamna Argetoianu, de d. Petrescu-Comnen și de alte notorietăți, a sosit la Vatican Miercuri, în 6 Ian. la 12 ore fără 10 minute. Primit cu onoruri deosebite, a fost introdus în Biblioteca privată a Sanctității Sale, unde i s'a acordat o audiență de trei sferturi de oră. După aceea a vizitat pe Eminența Sa card. Pacelli, secretarul de stat al Papii. La sfârșitul acestei foarte cordiale întretineri de peste 20 minute, card. Pacelli a dat dlui Argetoianu, din partea Sanctității Sale, a lui Piu XI. insigniile Marelui Crucii a ordinului Pius. După masă acelaș purpurat, reîntorcând vizita ministrului nostru la locuința sa din Roma, a dat doamnei Argetoianu, tot din partea Capului Creștinătății, un rosar artistic. — Prânzul dat de d. Petrescu Comnen la legătuirea română, prezent fiind și secretarul de stat al Papii, a încheiat acele ceasuri memorabile.

Scoală cu parlamentarii. S'a ținut în Austria, spre sfârșitul anului 1931. Deputații partidului creștin-social au ascultat cu toții, în însăș clădirea parlamentului, o serie de cursuri asupra enciclicei „Quadragesimo anno”. Adânci cunoscători ai problemelor sociale și politice, ca Mons. Seipel, fostul ministru Schmitz, Dr. Messner și alții au lămurit chestiunile de importanță vitală: proprietatea, salariul și pauperismul, asigurări și corporațiuni, socialism și catolicism, tot atâtea elemente esențiale în arhitectura gândirii sociale creștine. — Aceeș serie de cursuri lămuritoare a noului chip al lumii, spre care nizește catolicismul, se țin acum, pe rând, în toate orașele mai de seamă ale Austriei, pentru a da mulțimilor orientarea creștină în mijlocul haosului și întunecului general. — Iată o pregătire indispensabilă pentru noua lume, care trebuie să vină și care, fără această netezire a drumului, va fi cu totul altfel de cum ar trebui să fie.

Praznic lumnat în Lunca. Bunii noștri credincioși din Lunca (jud. Mureș) dimpreună cu harnicul lor preot, pâr. Ioan Borza, au avut de Anul-Nou o bucurie mare și de mult așteptată: li s'a binecuvântat biserica

cea nouă, ce i-a costat 1.250.000 Lei, opera d. arhitect Göllner din Reghin. Actul sfânt l-a săvârșit pâr. Dionisie P. Decei din Teaca, înconjurat de preoții Vasile Damian și Iuliu Dorgo, aceștia doi din urmă rămânând și la liturghia solemnă, când au cuminecat pe cei aproape 500 de inși mărturisii de ei și de preotul local, instructorul celor 40 coriști ce au ridicat fastul serbării cu executarea îngrijită a cântărilor sfinte. — Ajute-le Domnul să ajungă cu bine și sfîțirea din primăvară, ce li-e pusă deja în vedere!

Locale. Duminica viitoare, a orbului din Ierichon, va predica în catedrală pâr. Dr. Coriolan Pop-Lupu, profesor al academiei de teologie.

Familie de preoți. Nu de mult a trecut la cele veșnice, în orașul Melbourne al Australiei, preotul Leonard I. Wew. Povestea vieții lui e simplă: se naște în Anglia la 1862. La vârsta de 21 de ani se duce în Sydney, în afaceri bancare. Prin 1924 îi moare nevasta. Cu aceasta viața lui ia o întorsătură nouă. S'apucă la bătrânețe să învețe teologia. Studiile și le începe în colegiul „Beda” din Roma și le gătește în seminarul „Corpus Christi” din Australia. În 2 Aprilie 1929 e sfințit de preot. Și aici un moment mișcător și elocvent: actul sfânt al hirononirii acestui vechiu și cinstit familist catolic îl urmăreau, cu ochii scâldați în lacrimile bucuriei, patru călugări, toți patru copiii celui ce primia harul preoției din mâinile arhiepiscopului Dănilă Mannix. — Sigur, în familia aceasta binecuvântată taina ordinului sacru a fost apreciată după alte criterii ca cel al rentabilității imediate, practice. Cei-ce au urechi de auzit, să audă.

Discursuri scurte. O gazetă de extrema dreaptă din Paris, dușmană a parlamentarismului, publică o scrisoare a unui explorator savant, foarte cunoscut. Acesta nu se poate împăca cu înfîntele discursuri din parlament. Pentru scurtarea lor, propune să se introducă și în parlamentul francez obiceiul pe care l-a găsit el la un neam de sălbatici din Congo: oratorul trebuia să stea într'un picior tot timpul vorbirii. De îndată ce-și puneja jos și celalalt picior, nu mai are cuvânt. — Nostim e, că savantul face propunerea cu toată seriozitatea. Și, de sigur, nimeni nu se îndoiește de foloasele pe care le-ar putea aduce.

Telefonul „Unirii”

B. Lunca. Scrisoarea trimisă am înaintat-o P. Ven. Ordinariat. E singurul for care poate avea un cuvânt în astfel de chestiuni.

I. Sibiu. Pildă amuzantă de veritabilă logică sibiiană găsiți în „Telegraful” din 9 Ian. Alarmat de „apostolia izeuților și franciscanilor între români”, cuceririle lor își dau cu socoteala așa: izeuții, franciscanii și asumpțiștii și-au deschis case românești, cu membri români de rit oriental — deci biserica unită nu mai e românească. Ar fi rămas în nota națională, firește, dacă pomenitele ordine ar fi continuat să aibe în România numai așezări străine. De-aici urmează, de sigur, că Franczii se vor sili să aibe numai călugări nemți, ungurii vor importa francezi ș. a. m. d. pentru a-și păstra fiecare neatinți naționalismul. — Nu Vă mire însă: de frică omul se bălbaie și judecata se poticnește. Adevărat că n'ar avea de ce să se sperie așa de cumplit cuvioșii închinători ai Athosului (românesc!). Căci ce li-se poate întâmpla? În cazul cel mai bun, prin activitatea călugărilor pomeniți, vor ajunge și ei „clarisimi” și „monseniori”, — ceace nu-i de disprețuit. În cazul cel mai rău, vor muri în... înțelepciunea în care strălucesc acum. Nu-i prea glorios, de sigur, dar sunt obișnuși. Buha nu se plînge de întunec!

E. B. Năsăud. Interesul și înțelegerea ce aveți pentru cauzele credinței, ne face mare bucurie. Dacă tinerimea noastră toată ar gândi la fel, am privi cu liniște zarea tulburată a viitorului. — O foaie de cuprins religios, pentru popor, va scoate Agru, poate încă în cursul acestui an. — Ne bucurăm mult de înflorirea „Reuniunii Marianae”. Câte-o veste scurtă despre serbările și activitatea ei, ne-ar face plăcere. — Scăderea, până aproape de dispariție, a pocăiților din Maieru laudă dela sine răvna celor cari au muncit la întoarcerea lor. Rău fac aceia cari, în orice chip, incurajează rătăcirea. Așa dascălul, care a crezut să ție locul preotului la înmormântarea căpeteniei sectarilor. Dea Dumnezeu, ca în curând nici să nu se mai pomenească de dureroasa rătăcire!

T. Bistrița. Spațiul nu ne permite să reproducem articolul cu peripețiile salvării dela moarte a școlăilor din Năsăud și Gherla. Ne bucurăm însă din toată inima de reușita străduințelor. Ar fi fost păcat de neiertat în

chiderea unor așezăminte cu trecut și tradiții atât de frumoase și cu activitate atât de binefăcătoare. Parlamentarii cari, în frunte cu d. Victor Moldovanu, au dat ajutor neprecupețit și stăruitor Preasfințitului Iuliu al Gherlei în apărarea nobilei cauze, au făcut un bine de care pot fi mândri. — Il vor ținea minte și alții.

P. Reghin. Aveți dreptate. Observația dela sfârșitul foitei noastre din numărul trecut, că regretatul pâr. O. prișiu a fost „lovit adesea și de ceice trebuiau să-l sprijinească”, este puțin cam vagă. Ceice cunosc situația însă știu, că nici pe departe nu e vorba de Inalta Conducere, a bisericii noastre, care totdeauna a apreciat foarte mult munca și răvna apostolică a celui trecut la veșnicie și i-a stat într'ajutor în toate împrejurările.

Confirmăm primirea abonamentului pe 1932: Patria, Blaj; oficiul parohial, Belotint; S. Baia mare; Dr. M. Hida; B. Lugoj; Dr. Ch. Marghita; Dr. V. Târgu-Mureș; A. Zlatna; W. Iași; N. Dumbrăveni; Oficiul parohial, Lechința de Mureș; Parohia Lechințioara; Oficiul parohial, Dumbrăveni; Oficiul parohial, Capnicul de Jos; Dr. P. Caransebeș; Dr. P. Mociu; D. Buciumșasa; Biserica catolică, Brăila; P. Cop. Mănăstur.

Am primit abonamentul pe jumătatea anului curent: C. Satu mare; Oficiul parohial Sănmărtinul de câmpie; V. Aiud; L. Șoimuș; P. Aiud; D. Gurghiu; T. Lugoj.

Chităm primirea abonamentului pe 1931: D. Albești; O. Alba Iulia; T. Iscroni; Oficiul parohial, Triș; Parohia, Tăuții de Jos; Oficiul parohial, Petroșeni; Oficiul parohial, Salva; Oficiul parohial, Romuli; Biserica Hurez; Biserica, Balint; Oficiul parohial Betiș; M. Vișa; S. Beiuș; Z. Lupeni.

L. Șieu Magheruș. Am primit 800 Lei, abonament pe ultimii patru ani.

B. Sibiu. Chităm primirea abonamentului pe 1929 și 1930.

Biserica. Bobota. Am primit abonamentul pe 1929 și 1930.

P. Cluj. Primit 500 Lei. Achitat până la 30 VI 1931.

M. Parța. Am primit 400 Lei, abonament pe 1931 și 1932.

V. Seini. Confirmăm primirea sumei de Lei 600. Achitat până la 31 XII 1932.

M. Alba-Iulia. Am primit abonamentul pe anul curent.

Dr. T. Praid. Chităm primirea sumei de Lei 400, abonament pe 1930 și 1931.

H. Arad. Abonamentul plătit până la 31 XII 1932.

L. Șirioara. Am primit 400 Lei, abonament pe 1930 și 1931.

Cereni catolic. Oradea. Primit 200 Lei. Achitat până la 31 VI 1932.

C. Nădlac. Am primit 100 Lei, abonament pe jumătatea a doua a anului 1931.

P. Bonțarului. Am primit abonamentul pe doi ani. Suma de 100 Lei am predat-o U. P.

Administrația Centrală Capitulară — Blaj

No. 30—1932

Anunț de închiriere

Capitulul Metropolitan gr-cat. din Blaj închiriază pe 3 ani, începând cu 1 Februarie 1932, casa fundațiunii Metrop. V. Mihali, din piața Ioanțu M. Klein, No. 2 (lângă Primărie).

Cei ce reflectează la ea, vor înainta oferte în scris, închise, până 25 Ianuarie 1932, orele 6 seara, la Administrația C. Capitulară. Blaj, 14 Ianuarie 1932.

Dr. AMBROSIU CHERIANU
adm. capitular.

In atenția parohilor și
curatoratei bisericesti!

COMANDAȚI

CLOPOTE

de calitate superioară, la cel mai mare
depozit românesc din Ardeal:

ALEXANDRU ANCA

GLUJ, Str. Regina Maria No. 43.

Tot aici: Policandre, Sfeșnice, Ornate și

Recvizite bisericesti, Prapori, Cărți preo-

tești și de rugăciuni. Diferite predici,

VERSURI LA MORȚI (cântări fu-

nebrale, pentru femei, bărbați și

copii). Teatre populare și șco-

lare, monoloage, dialoage. —

Medalii de aluminiu pt.

Reuniuni, cu inscripție

după dorință, etc.etc.

Cereți prețuri detaliate